

Наум Тихий

Будівничі

РАДЯНСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК

Наум Тихий

Будівничі

ПОЕЗІЇ

РАДЯНСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК
КИЇВ 1952

Державна Публічна
БІБЛІОТЕКА УРСР
ІНВ. 210567арх.

ТОВАРИШЕВІ СТАЛІНУ

Товариш Сталін!
Всюди й повсякчас
Ми думаєм, говоримо про Вас.
Ми щастя йменням Вашим називаєм,
Коли будівлі зводим, сієм в полі
Чи мріємо в тіснім родиннім колі,
Коли пісень співаєм.

Це щастя — в майбуття за Вами йти!
Стократ із Вами ближче до мети!
Ви скажете —
І нам усе під силу,
Спрямуєте —
Й віходим вище ми.
У думки Вашої такі широкі крила,
Що з нею —
Кожен з нас
Наділений крильми!

Моря пшениць, яким не видно краю,
Міста, що серед степу виростають,
Канали у пустелі й кораблі,
І книги в закарпатському селі,
Безхмарна радість у очах дитини,

І греблі,
 й лісосмуг вали зелені,
І пісня трудівниці-України,
Що сіє і будує у натхненні, —
В усьому подвиг Ваш,
Ваш світлий геній!

Ми рідним Вашим іменем зовемо
Усе, що створено,
І все, чого сягнемо,
Епоху нашу — наш чудовий час,
І плани,
 й втілення думок і мрій гарячих.
Ми кажем: комунізм —
І думаєм про Вас,
Ми кажем: мир —
І Ваш теплий усміх бачим.

СВІТОЧ
МИРУ

МАЙБУТНЄ ЗА НАМИ

Вогнем прапорів повіта
Травневого неба синь.
Серцям
 і пісням відкрита
Весняних полів далечінь.
Як буйно земля зеленіє
На тисячі гін навкруг!
Хто сходам рясним радіє,
Той —
 наш друг!

Встають в небеса димарі,
Пісні дзвенять серед нив,
На мертвому пустирі
Сад молодий розцвів,
Поїзди пустелю німу
Голосними будять гудками...
Хто радіє цьому,
Той —
 з нами!

Наша праця —
 на кожному гектарі,
 на кожному метрі землі,

Волею Сталіна спаяні,
Мільйони борців устають.

У Римі і в Лондонській млі,
В Китаї, в полях В'єтнаму —
Всі чесні люди землі
З нами!

Так що ж, як тобі,
бізнесмен вузьколюбий,
Весна наша,
травень наш
не до вподоби?

Приречений той,
хто марить
Нам сонце весняне затьмарить!
І ти не страшний
із своїми погрозами
Землі нашій,
вмитій травневими грозами,
Заквітчаній зеленню
і прапорами,
Бійцями уславленій
і трударями,—
Майбутнє — за нами!

ПІДПИСУЮЧИ ВІДОЗВУ

Я схиливсь над Відозвою...
 Перо у моїй руці.
...Коли я уранці виходив з дому,
Ще спала моя дочка,
І тонкі промінці
Заплутались
У волоссі її золотому.
Обнявши ляльку, —
Онуку мою тимчасову, —
Вона, як справжня мати,
Всміхалась вві сні.

Я тихо двері відкрив,
І вітер ранковий
Медовим запахом трав
Дихнув у лице мені.
На вологих панелях
Розростались людські потоки.
Сонце котилось
По гребенях дальніх дахів.
І трамваї блакитні
Вилітали на площі широкі
Й знов пірнали в провулки,
Розсипаючи срібло дзвінків.

З чим у світі, друзі,
Порівняти цей мирний ранок!
Колись у сирім бліндажі
Мені наснився такий:
Сонце і вітер,
У вікнах — крила фіранок,
І сміх у повітрі,
Проміння й веселі гудки...

Ми життя не жаліли,
Ми чесно служили народу,
По-солдатськи,
Безстрашно
Пройшли дорогу важку.
Недаремно ж стояли
В Указах про нагороди
Ті ж самі прізвища,
Що і на цім листку!

Знаю, не я один,
Підійшовши сьогодні до столу,
Пригадав той день,
Коли повернувся з війни,
І на місці заводу —
Площу побачив голу,
Потрощену цеглу
І чорний уламок стіни.

Ми за мир,
Проти бомб,
Проти воєн і руйнування!
Найвища радість у нашій країні —
Це труд.

Ми ці підписи ставили
Під умовами на соцзмагання —
Тим міцніші вони
І вагоміші
Тут.

Найдорожче,
Усе, що люблю,
Я в свій підпис вкладаю —
Плани й надії свої,
Ясну мою долю,
Сонце,
І неба блакить безкраю,
Світлий ранок,
Що ходить по житньому полю,
І весілля дочки,
І щастя майбутнього внука...

У нашій незламності
Миру,
Життя запорука.

ПІСНЯ ПРО УКРАЇНУ

Де пшениць золотаві розливи
Розгойдав, схвилював тепловій,
Ходить син твій, Україно, щасливий
По землі неозорій своїй.

І в садах нагинаються віти,
Ронять в трави, мов срібло, росу...
Тільки в пісню, Україно, вмістити
Можна всю твою радість-красу.

І піснями дзвенить стоголосими
Над садами, в степу, над покосами
Щасна доля, Україно, твоя,
Світла слава, Україно, твоя!

Пароплав крізь туман волошковий
Плине в хвилях Славуті-ріки.

Над містами у тиші ранковій
Заводські голосисті гудки.

Чути Києва голос і Львова,
Лунко Харкову вторить Донбас.

Наша радісна мрія чудова
Піднімає на подвиги нас.

І у праці встає над заводами,
Над Дніпровими синіми водами
Світла слава, Україно, твоя,
Щасна доля, Україно, твоя!

Все зросте, що на ниві ти сієш,
Ти усе, що будуєш — зведеш,
Бо навіки з тобою Росія,
Бо в родині великій живеш;
Поміж рідними сестрами рідна,
Ти цвітеш молода і ясна,
Над шляхами твоїми побідно
Дзвін курантів кремлівських луна.

Вічні в славній трудами й походами
Щирій дружбі з братами-народами
Сила й слава, Україно, твоя,
Щасна доля, Україно, твоя!

Над Каховкою сяйво яскраве...
У цвіту Придніпров'я поля...
Україно! Радянська державо,
Ощасливлена рідна земля!
В неминаючі радісні весни
Нам судилося жити й творить,
І про Сталіна пісня чудесна
У народному серці звучить!

Ти світи над Дніпром, над Карпатами,
Над містами, полями багатими,
Пурпурова Кремлівська зоря,
України щаслива зоря!

СОНЦЯ ЖИТТЄДАЙНОГО БРАТИ

Немовби й не по рейках,
а на крилах
Состави мчать до волзьких берегів.
Поезіє величних звершень смілих,
Будов,
змагання,
сталі та вогнів,
О, як спішать сюди з усіх кінців
Бригади,
армії твоїх творців!

Тут греблі
піднесуть
круті хребти,
Над шумом вод,
над їх могутнім плином,
Тут підведуться осяйні мости,
Потужно загудуть турбіни...

І волзькі хвилі темнозеленаві
В степи, одвіку спрагли, потечуть,
І стояни
міцного сплаву
Від Волги рушать в дальню путь,

Над вибалками,
 над шляхами
Дротами дзвонячи тугими,
Простори засівать
 зірками
Ясними.
О, як буятиме моя земля в цвітінні,
У їх промінні!

Ми сонця життєдайного брати.
Ми стали, щоб навек з землі змести
Чуму і сіячів чуми!
Супроти воєн, проти тьми,
Як грізний мур,
 звелися ми.

Нам сонцем сяє
 мрія заповітна —
Уже близького комунізму дні.
Ми творимо —
 і тим в віках несхитні,
Будуємо —
 і тим, як сталь, міцні!

Ми переможем, дійдем до мети!
Ми сонця переможного брати!

... Ось крани в синяву простерли стріли,
В безхмарну вись.
Ген екскаватори
 у вигсрілі схили,
У кам'янистий ґрунт вп'ялись,
Вгризаються
 зубастими ковшами.

Гуркочуть самоскиди в котловані,
Йдуть до причалів баржі з вантажами...
І по ясному будмайдану,
Де вдень і в ніч не мовкне вигрім сталі,
Проходить зодчий комунізму —
рідний Сталін.

Усе тут думкою його зігріто
Й скеровано до світлої мети.
Яскравим сонцем сяючи над світом,
Він вчить і кличе нас
вперед іти!
Ми сонця життєдайного брати!

КОМСОМОЛЬСК НА ВОЛЗІ

В цьому місті усі — новосельці,
В цьому місті усі — старожили:
Дзвоном крові гарячої в серці
Вони тишу отут сполошили...

Потім перші підмурки клали,
Потім перші виводили стіни,
І найперші пісень співали

На цих вулицях

в ночі весінні,

У гарячі ночі безсонні,

Що гриміли моторами й крицею...

В цьому місті

всі рами віконні

Ще свіжо пахнуть живицею.

Все фарбоване —

щойно фарбовано.

Все збудоване —

щойно закінчено.

Тут — надвечір фундамент муровано,

Вранці —

кроквами стіни увінчено,

І вже в домі

дроти снуються,

Вікна сяють
шибками ясними...

На дахах тут антени
здаються
Паростками
живими.

...Волга грає широкими хвилями
Там, де гребля, де море буде.
А понад Жигулівськими схилами
Йде літак і погойдує крилами:
— З добрим ранком вас, люди!

Ось ідуть вони день починати —
На риштовання, у котловани —
Світлоокі волзькі дівчата,
Юнаки-в'ятичі й молдавани,
Із Саратова, з Києва, з Брянська,
Із тайги та із краю бавовника —
Наша славна молодь радянська,
Комсомольська нового
засновники.

Молодого завзяття і сили
В них —
джерела у кожного в серці!

В цьому місті, де всі — старожили,
В цьому місті, де всі — новосельці,
Люблять кожен будинок, як друга,
Тут усе — у буянні, у рості,
Тут в самому повітрі —
напруге
Бриніння квітневої брості.

МОТОРИСТИ

Хлопці й слухати не хотіли,
Од напруження злі й безсонні,
Що буксир —
 цілий день без діла! —
Простоїть на ремонті
 в затоні.
Навіть в думці
 не допускали,
Щоби через оцю причину
Розвантажені, біля причалу
Ждали баржі їх
 цілу днину.

Вже повіяло вітром низинним,
Вже примерхли на сході зорі,
А ще звечора
 всі три зміни
Не відходили
 від мотору.
Кожен гвинтик у ній перебрали,
Кожну трубку і коліщатко,
І, вже склавши,
 знов починали
Розбирати усе спочатку.

І щоразу — з більшим терпінням,
І упертіше з приступом кожним...

І нарешті, ритмічне двигтіння
Розляглось голосне й переможне.
Ім здалося: не те що на пристань —
До пониззя

цей гуркіт донісся!

...Вже світало, коли мотористи
На палубу піднялися.

Гасли вогники часті на правім,
Гасли стежки на хвилях непевні,
І звучала в гудках пароплавів
Особлива якась задушевність;
І з якимсь особливим старанням,
Хоч незграбно і важкувато,
Все вклонявсь в котловані,

з світанням

Їх вітаючи,

екскаватор...

І згадали нараз мотористи,
Що всю ніч було чуть на буксирі,
Як невтомно гриміла пристань,
Як машини гули в міжгір'ї,
Як на всім будівельнім майдані,
Де велика зростає будова,
Цілу ніч не змовкали крани
І моторів кваплива мова...

І подумали хлопці, що вміння
Одного їм було б замало,
Коли б мови ції

й грімкотіння

Вони б в душі, в серця не вбирали...

І уся в їхній встала уяві
Рідна, здружена,
 в світі єдина,
В трудовій своїй добрій славі
Велика наша родина,
Що її ми в серцях лелієм,
Над усе найдорожчу, милу,
Для якої ми все зумієм,
Для якої нам все під силу!

КУЗЬМИЧ

Дошовик накинувши на плечі,
Йде Кузьмич до берега надвечір.

Чи тому, що з-понад Волги пісня
Душу приворожує, дзвенить,
Чи то просто — бо пора непізня —
Він іде поволі, не спішить.
Сталінград здаля мигтить вогнями
Першими, немовби ще несмілими;
Тиха стежка в'ється над ярами,
Ще з дитинства знаними і милими...
Скільки літ ходив тут!
Дивна річ —
Сам незчувсь, як постарів Кузьмич...

Сил у нього — і на двох ще стане,
Міцно ще весло тримають руки,
А сини — дивись — вже капітани,
Вже от-от поженяться онуки...
Як подумать — то не в цьому справа,
Тільки вся вже сива й голова...

Вік прожив, сказати вірніш — проплавав,
А в плавбі по-всякому бува...

Інший раз аж почорніє небо,
Хвилі підуть — кожна, як гора,
Ну, а бакени

світити треба,

Випливай, як надійшла пора.
Він і плив. На гребні човен правив.
Все життя робив своє: світив!

І пройшло цим плесом пароплавів
Стільки, що й за рік би не злічив;
Назви

барж одних, одних буксирів
У найтовщу книгу б не вмістив!
Він усі затони перемеряв,
Береги над Волгою сходив...
Так би, може, й правнукам повідав,
Що усе він знає, все тут звідав...
А от вийшло ж:

вперше на віку

Навігацію

він бачить отаку.

Вже на що, здавалось, до безміри
Розлилась в цю весну Волга рідна,
А на плесі баржі та буксири —
Глянеш інший раз —

води не видно!

Глянеш — так неначебто й причали
Меншими у Сталінграді стали...

Весла і ліхтар в сторожці взявши,
Виплива Кузьмич у рейс, як завше.

Сталінград здаля мигтить вогнями
Першими, немовби ще несмілими,

Нині він колгоспівськими селами,
Роботящими людьми веселими
Славиться

цей край.

Виноградом він, бавовником, пшеницею
Може відплатить за труд сторицею —
Тільки воду дай!

Буде тут вода!

... В степу дорога бита
Під машинами

дзвенить, немов струна.

Розхвильована,

у окуляр теодоліта

Заглядає гонів далина.

При землі стернинка —

й та клопочеться,

Бугорок —

немов навшпиньки встав:

Кожному гектару, звісно, хочеться,

Щоб канал

повз нього протікав!

Ген обновою на звичнім краєвиді

Виросла на березі Дніпра

Бурової вишки піраміда —

Родичка донецького копра.

І робіт великих піонери,

Що шляхи проторюють нові,

Радяться засмаглі інженери,

Карту розіславши на траві.

Нині —

переповнивши вагони,

Люди звідусіль спішать сюди.
Завтра —
 греблі сірий вал бетонний,
Мов у казці,
 встане з-під води,
І в степах
 жива вода дніпрова,
Землю напуваючи суху,
По новому потече шляху...

Сталінська
 зросте
 новобудова!

... Вже ведеться рекогносцировка,
І лунає по країні всій:
— У Каховку, друзі, у Каховку —
На плацдарм новий!

1950, жовтень.

КОЛОСОК

На світанні у полі при тихій доріжці
Колосок на тоненькій гойдається ніжці.

Поміж друзів хороших на світлім роздоллі
Йому сонця доволі і вітру доволі.

Він ізмалку до спеки й до холоду звичний,
І вже змалку відрощує... вуса пшеничні,
І громів не боїться, й підспівує зливам
Молодецьким, завзятим баском шелесливим.

Та й чого б і кого б він боятися мусив,
Коли стільки у нього турботливих друзів,
Коли стільки любові й душі в нього вклали?

Трактористи найкращі цю землю орали,
Академік Лисенко з натхненним умінням
Довгі роки виводив для нього насіння...

Сталін сам

біля нього

своєю рукою

Лісосмугу поставив міцною стіною;

Він до нього канали спрямовує, ріки,

Він народ надихає на подвиг великий,
Щоб сипучі піски подолать і посуху!..

... Колосок — то дзвенить, то притихне і слуха:
Йде машина. Сюди повертає. Дівчата
Їдуть доброго ранку йому побажати.
Он коса стрепенулася руса дівоча...

Й до знайомих долонь він торкнувся з довірою
І впивається радістю, силою щирою,
І росте — наче сонця торкнутися хоче.

БРИГАДНИЙ КОМІСАР

Вранці йду, минаючи квартали.
(При мені зросли будови ці).
Сумку, що в бувальцях побувала,
По-цивільному
несу в руці.

А навстріч з паркану, гілка вишні
Плід підносить спілий, ніби жар...
— Покуштуй, — мовляв, — сержант колишній,
Нинішній «бригадний комісар»...

Це звання прийшлося якомсь до слова,
Хлопці звикли й я до нього звик...
А бригада наша — не військова:
З бригадиром — десять чоловік...

Я іду, вслухаюсь:
в тиші ранній
Гомонять нові доми-кряжі:
— З нас учора знято риштування,
Ти про це сьогодні ж розкажи!

Виринув літак на мить з-за хмари,
Паровоз гукнув, зібравшись в путь:

— Розкажи й про мене, комісарє!
— Про мої маршрути не забудь!

...В сумці в мене все на місці звичнім:
Книжка, зошити, газет сувій.
А найголовніше —

я навічно

В серці бережу, в душі своїй:

Степ і гори, дальні села рідні,
Пароплав, що до Москви пливе, —
Всю, як є, мені Вітчизну видно,
Вся вона завжди в мені живе!

Ось моя зоря Кремлівська сяє,
Зовсім близько десь шумить Нева,
В стужній тундрі місто виростає
Й сповнює теплом мої слова...

...Говорю, і слухає бригада,
Говорю — і йдуть за мною всі
По нових проспектах Сталінграда,
Вздовж нових каналів і лісів...

Живемо — мов на горі високій:
Землю бачим' всю уздовж і вшир.
Ми — будуєм.

Ми для людства спокій,
Щастя завойовуєм
і мир.

— А кому, — питаєм, — на догону
По В'єтнаму б'є гарматний грім?
— Хто отам на заході і сході
Смерть готує, палить мирний дім?

— Не дозволим плюндрувать Корею! —
Й стільки сили в цих словах звучить,
Що не раз у залі Асамблеї
Ачесон поблідне й задрижить...

Ми — на варті, на посту високім:
Землю бережем од лихоліть.
Ми йдемо — й відлуння наших кроків
Над полями піснею звучить,

Ми працюєм — і над цілим світом, —
Всім народам, крізь кордони й даль —
Як весняний грім, дзвенить привітом
Наша
 мирна
 сталь.

210567арх.

НОВОРІЧНЕ

Годинника і серця стук
Злились на мить, з'єднались...
І ось нараз мільйони рук
Піднесли ввись бокали...

Яку ми путь пройшли за рік!
Які вершини взято!

Відстали ще на цілий вік
Американські Штати...

І марний труд — відома річ —
Для пана президента
Звертатъ свій «новорічний спіч»
До дальніх континентів...
Вже й так бо звірено не раз
Твердий терпець ефіру...
А більше що?
Хто мірить час
На їх трухляву міру?

Ідуть — відомо всім —
З Москви
І рік новий і вік новий!

...Звучить курантів дужий грім,
Як воля переможна.
Йому відкритий кожен дім,
Відкрито серце кожне.

І не злічити, скільки мрій
І сподівань у світі
Мелодії одвітні цій,
Навіки з нею злиті!

Усім вітрам наперекір
Буять садам у цвіті.
Ми стоїмо за мир —
І мир,
І щастя буде в світі!

І це закон — бо то Москви
Тверде, несхитне слово,
Бо входить в силу Рік Новий
Під Гімну спів громовий,
Що межі й відстані скоря —
Хвилюючий, величний.

Кремлівська сяюча зоря —
Над світом новорічним.

ПРИСЯГА

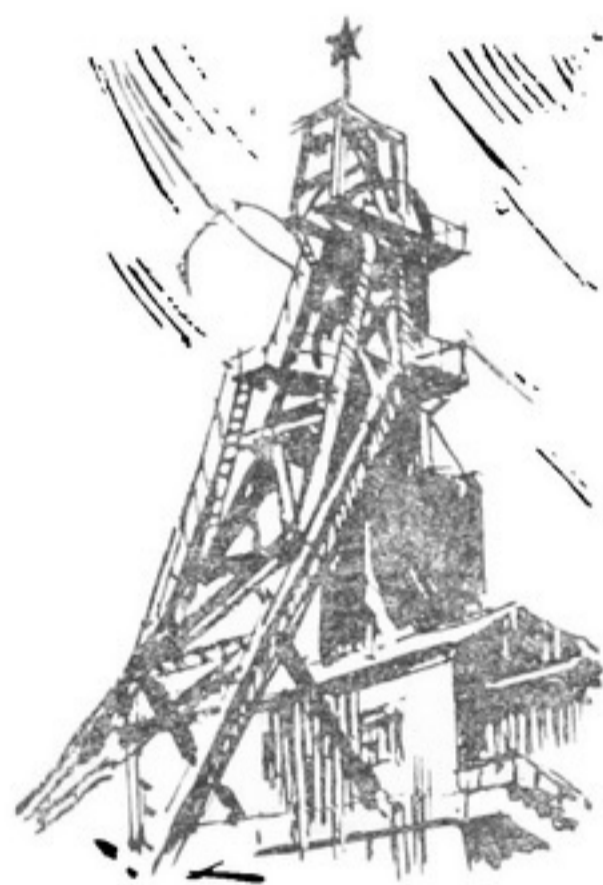
Друзі мої! Ми з дитинства щасливі:
З народження, з перших днів,
На сонцем залитій весняній ниві
Нас Батько великий ростив.
Нам Сталіна слово, як сонце сіяє,
І сили дає і високу наснагу.
З дитинства це слово нас жити навчає,
Як слово присяги.

Друзі мої! Ми в боях і походах
Юність стрічали своєю.
Сталіна слово, Сталіна подих
Нас зігрівали в бою.
Наш друг і товариш, великий і рідний,
Він душі насталував гартom відваги
І кликав на подвиг,
Як прапор побідний,
Як слово присяги!

Друзі мої! Як радісно жити
В сталінський сонячний вік,
Зводить міста і ліси ростити,
Змінювать русла рік.

На пісню Москви озивається Таллін,
І Київ підносить палаючі стяги,
Уста мільйонів повторюють: Сталін! —
Як слово присяги!

Друзі мої! За нами народи
До світла, до сонця ідуть.
Сталіна слово, як факел свободи,
Світу освітлює путь.
І спинять криваву загарбника руку,
Народів об'єднаних сила й звитяга!
Наш Сталін для людства —
життя запорука,
На мир і на щастя
Священна присяга!

В ЛУТУГІНІ

1. ЗАОПІВ

Сонячною дниною в Лутугіні
Вулиці у мареві прозорому.
Біля хат паркани свіжостругані
Пахнуть задеснянськими просторами,
Веснами, цвітінням
і обновою,
Млостю полудневою сосною.

Селище — на кам'янім бугрі.
Неба світлі плеса угорі.
А внизу й до обріччя навкруг —
З прожилками балок і яруг —
Степ донецький без кінця і краю
Терикони хвилями здіймає,
Стелеться пшеницею
Та дзвенить копрами,
Дихає гарячими вітрами.

У Лутугіні робочий день.
У повітрі — сталі дзвін і дзеньк.
Важко йде на гору п'ятитонка
І з гори в голубизну пірна.
А на шахті трос вібрує тонко,
Напнутий під шківом, як струна.

Квіти дожидаються роси.
На дзвінких та на високих
ладах

Молоді виспівують
голоси:

Не одного тут,
на шахті вугільній,
Привітали хлопця і примітили...

Світлий вечір сяє у Лутугіні
Зорями ясними, перемитими...

Селище на кам'янім бугрі,
П'ятикутна зірка на копрі.
А навкруг...

Донецький рідний краю!
Я люблю твою уперту вдачу,
Далечінь, якій кінця немає,
Чебрецевий вітер твій гарячий.
Я хотів би (тільки чи зумію?)
Душу твою
в пісні відтворити.
...Кожен у житті плекає мрію,
А без неї
і не варто жити!

2. У КОМБАЙНОВІЙ ЛАНІ

Хто чув, як пласт
Під вагою породи потріскує
В тиші,
 що запада
 до початку зміни?
У штреках важкі вагонетки
Грозою неблизькою
Гримлять без упину.
А в лаві —
 лиш очі стули на мить —
Здається, що дощик легкий крапотить,
Мов крапля за краплею
 дзвонить об дах,
Мов стиха поляскує
 по шибках...
Біля комбайна, —
 приймаючи, видко, —
Мудрує над чимсь комбайнер заклопотаний.
Нарешті, напружився трос лебідки:
— Струм подано!
І грім
 нараз наростає.
 Ближче й ближче.
І ось уже все потонуло в потужнім ревінні.

По рейках состави гримучі
 водить шахтарське уміння.
Грім у комбайновій лаві,
Гроза у комбайновій лаві,
Труд,
Змагання,
Натхнення високе горіння.

3. МЕХАНІК СОНЦЯ

До зміни уранці-рано,
Зустрівшись на шахтнім дворі:
— Механіку сонця пошана! —
Вітаються з ним шахтарі.
І він посміхається їй чемно
Запрошує їх, як завжди:
— Навідуйтесь.
— Дуже приємно,
Як зміну закінчимо — жди! —

Помовчать якусь хвилину,
Чекаючи, щоб прийшов:
— Стоючий, — кажуть, — хлопчина!
— Справжня шахтарська кров!

Неспішною йде він ходою,
Бо їй нікуди тут поспішать:
З нарядної близько, — рукою
До сонця звідси подать.
Ні в страто, ні в інші сфери,
Ані в міжпланетну вись —
Ключем одмикаєш двері
Й рукою за сонце берись!

...Він зараз — деталь за деталлю —
Уважно огляне його.
До часу під склом та емаллю
В дротах причаївся вогонь.
І хай там у небі хмари —
(Що сонцю такому до хмар!) —
Гудок прогримів — і в фотарій
Іде з душової шахтар.
Побув він тут три хвилини —
Й сповна вже одержати встиг
Усе, що в забої за зміну
Від сонця
узяти не міг.

І ніби в полтавській артілі,
Немов у жнива косарі,
З роботи йдуть загорілі
Лутугінські
шахтарі.

Й механіка сонця Дзюбу
Найпершим у коло зовуть
Дівчата, коли біля клубу
Під вечір танок заведуть.

І часто запрошують в гості,
Зустрівши його, старики,
Розмови душевні і прості
Заводять із ним залюбки,

Бо — стоящий він хлопчина,
Бо — справжня шахтарська кров,
Бо — ще одна є причина,
Що цю зогріває любов:
Бо — сонце над ними в зеніті,

Зверх того, на шахті — своє,
Бо де ще —
крім нас —

Посади подібні є! у світі

**4. ІНТЕРВ'Ю ДМИТРА МАРУДИ,
ПОЧЕСНОГО ШАХТАРЯ,
ГЕРОЯ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ ПРАЦІ**

Повітря солодке вбираючи в груди, —
(Весна. Та й погода стоїть відмінна) —
Вертається з шахти Дмитро Маруда,
Котру на віку закінчивши зміну.

Гримить естакада — його вугілля
До ночі там стане качать та возити!
Он поїзд в зелене відчалив привілля...
Хороше жити!

Обабіч доріжки —
квітів плантація:
Не злічиш сортів, кольорів і розводів.
По селищу всюди
цвіте акація —
Краса та й годі!

А чи не на дощ холодком повіває?..
Найперше він мусить, як прийде додому,
Поглянуть на вишеньку:
як поживає
На місці новому?

Хворіє все після її пересадки...
Казали, що краще, мовляв, не займати...
Та як було

біля старої хатки
Одну залишати?

Що вулиця вгору здіймається й вгору,
То ширший чимраз відкривається обрій...
Ну й скільки ж навколо отого простору,
Люди добрі!
Ген скільки вогнів!

Що зірок тих — без ліку!
Згадати ж — і сам вже не їмеш тому віри:
Колись ліхтарів —

за його уже віку —
В усім Чистякові було... чотири...
Минулось!

... На всі богатирські груди
Гудок

на нічну закликає
зміну.

— Обгонить нас третя... —
Подумав Маруда,—
І добре! Натиснем і ми неодмінно!
Тут впертістю треба ізнов запасатись...
А кажуть — пора йому в пенсіонери...
Вже ліпше — ніж то в старики записатись —
Піти в піонери!..

Ех, юність вернуть би йому на цю пору!
Не можна?..

Дарма, ще Маруда при силі!

Ще он яку він височенну гору
Насипле вугілля!
Великої честі тепер удостоївсь,
Високого звання, пошани і слави,
І місце дано йому поміж Героїв,
І значить, що він — поміж перших
в державі!

... Іде він. Замисливсь.

Аж чує хтось кличе:
— А я вас шукаю, товариш Маруда!
Спинивсь.

— Незнайоме неначе обличчя...

— З газети я... Нарис писати буду...

Мені б інтерв'ю...

— Що ж, ціную довір'я.

То мо' завітаєте в гості до мене?

І ось по посьолку ясним надвечір'ям
Ідуть вони вдвох повз паркани зелені.
Їм вулиці стеляться чисті і рівні,
Попід ліхтарями —
золочені ніби...

За тим інтерв'ю і застала їх північ
В шахтарській садибі.

Сидять за столом.

У розчинені вікна
Вривається вітер,
пахучий і свіжий,

А ніч — то сполоханим птахом

крикне,

То ревом гудка

тишину

проріже.

В степу вогоньків колихається море
Й горять над копрами далекими
зорі.

І наче у хаті оцій перед гостем
Розгорнуто книгу шахтарської долі.
І кожне в ній слово,
вагоме і просте,
Думкам розкриває широке роздолля.
І в домі їм тісно,
і в серці їм тісно,
Їм — крила, словам цим,
Їх місце — у пісні.

5. ДІВЧИНА ГАЛИНА

...Дивляться соняхи, тягнуться ніжні
До сонця у небо, до сонця та й годі.
...Ішла кароока, ішла чорноброва,—
Вони й повернули від сонця до неї.

А. Малишко.

Кажуть: як вона на лід погляне,—
Не витримує і тане лід;
Кажуть: як іде на шахту рано,
Кожен, хто зустріне —
Неодмінно
Мимохіть подивиться їй вслід...

Колоскове золото у косах,
Антрацитні іскорки в очах...
З ким би гомоніть не довелось,
Всі говорять:
— Сонце — не дівча!

Як на вентиляторній чергує
Дівчина з волоссям золотим,
Дехто й взимку запах квітів чує
В повітрянім струмені густім.
Чує в шахті,
як по вентиляції

6. ФЕДІР ГРИЦАЄНКО

Завтра вранці сісти на машину
Та доїхати до Чистякова,
А відтіль вже поїздом —
і на Сумщину...

Все готово!
— Значить, у відпустку, Федя?
— Так!
— З молодю вернешся, чи як?

З молодю,
чи без молоді він приїде —
Це йому, признатись, невідомо...
А за матір'ю він,
правди діти ніде,
Скучив, мов не був піввіку вдома,
І за школою і за сільським майданом,
За друзками скучив за старими...

Укладаючи в дорогу чемодана,
Уявляє він, як стрінеться із ними.

... Ось він вже іде до клубу ніби,
У шахтарському мундирі,
у новому;

— Здрастуй, Грицаєнко! Як живеш?
— Спасибі!
— В гості, чи зовсім уже додому?
— В гості!
— Ну, розкажуй, як діла там?
— Що новенького, які в Донбасі справи?
— Та... розповідать підряд — багато...
— Ми тобі регламента не ставим...
І почне він з самого початку —
Як приїхав, як на курсах вчився,
І про все, що бачив, —
по порядку,
Коли в шахту перший раз спустився.
— А рубать вугілля як?
Не важко? —
Хтось, напевне, з друзів запитає.
— Треба вміти! Ми на 'дну упряжку
Й по три норми даємо, буває...
Тут йому і скажуть хлопці вражені:
— Як же це?
— У що ти, Федя, впряжений?
— Де ж це в нашій видано країні?
— Хто у нас в упряжці ходить нині?

Федір —

начебто не розуміє —
Скаже, поглядаючи лукаво:
— Може, хто й ледарювати вміє,
То тому, звичайно, інша справа...
А у нас упряжка у почоті,
В нас людину знають по роботі...

Потім стримать сміх не стане сили:
— І мене ж це слово, хлопці, збило!

Це прийшли ми перший раз до кліті,
А у нас питає стволоний:
«Шахтарі ви, бачу, знамениті...
Це чи не в упряжку вже, в забій?»
Стоїмо й не знаєм, що сказати;
В що? Кого ми будемо впрягати?
Запитали в бригадира.

Виявляється:

Так на шахті

зміна називається...

Глянули — так все в цій назві зважено:
Скрізь... електрику в роботу впряжено...
І в електровози, і в комбайни,
І в лебідки,

всюди і в усьому.

...Був в цім слові інший зміст, звичайно,
А тепер вже цей, новий, у ньому...

... Так він з друзями говорить
із старими,
Укладаючи в дорогу чемодана...

Скоро він і справді разом з ними
По широкому ходитиме майдану:
Мчать години...
Вже і виїжджати час...

Поспішаю, Одарко Сильвестрівно,
Попередити вас:
Вранці в хату, Одарко Сильвестрівно,
Зайде ваш син,
Не впізнати, Одарко Сильвестрівно,—
Так виріс він.
І поважнішим у розмові,

І ширшим він став у плечах,
І вогник завзятий, новий
З'явився у нього в очах...
Іхав з дому хлопчак хлопчаком,
Звичайний собі,
 а тепер —
В комбайнера він помічником,
Без п'яти хвилин — комбайнер!
Ну, та й що наперед казати,
Коли сам про все розповість
Дорогий ваш гість.
Знаю — й так вам в ці ночі не спати,
Уставати ні світ ні зоря —
Сина свого виглядати
Красеня,
Шахтаря.

7. КАРТА КОРЕЇ

В нарядній, на місці на видному, —
Карта Кореї,
До зміни подовгу стоять шахтарі біля неї.
Висить вона поміж плакатів,
із графіком поруч,
Де лінія круто підноситься навскіс угору.
За склом поблизу, у вітринах, —
центральні газети,
Й на Дошці пошани — відомі всій шахті
портрети...

Ця карта за розміром менша,
і з іншим масштабом,
Ніж та, що, скажімо, висить
в Кім Ір Сена у штабі.
Не всі на ній видно гірські перевали й відроги,
Не всі на ній села позначені,
стежки й дороги..
Та більшої карти, напевне, в нарядній
не треба —
Не важко бо й так уявити задимлене небо,
І відблиск пожарищ,
уламки моста у долині —
Недавно лежали й в Лутугіні чорні руїни...

Можливо, шахтар і не бачив полів гаоляну,—
Та чув, як гармати гудуть,

бачив скровлені рани.

І може доларове воїнство він уявити,

Бо бачив есесівські полчища вбивць

та бандитів...

В мовчанні стоять шахтарі біля карти Кореї,

І порохом, гаром — їм чується — пахне від неї,

І видно, як падають бомби над древнім

Пхеньяном,

Як хижий, кривавий Макартур оскирився

п'яно,

Як діти голосять над матір'ю осиротілі...

І рани Кореї —

мов рани на власному тілі!

Народ не простить!

Він судитиме,

він покарає!

Нехай начувається Трумен

і вся його згря,

Бо їм не схватись,

бо вже їх узято під варту,

Як стільки палючих очей оглядає цю карту!

Подовгу стоять шахтарі біля карти Кореї,

Відгомін запеклого бою їм чується з неї.

Їм чутно, як твердо крокують сини Кім Ір Сена,

Як шовком шумлять добровільців китайських

знамена,

Їм видно обличчя,

обпалені

стужею злою,

І танки корейські,
що йдуть на таран
за горою...

Не можуть вони
не добитись
в бою перемоги,
Бо сповнені очі шахтарські
тепла і тривоги,
Бо в душах шахтарських —
завзяття й відваги без міри,
Бо стільки в серцях у шахтарських
незрушної
віри,
І карта висить у нарядній із графіком поруч,
Де лінія круто і впевнено рветься угору!

8. ТЕРНОВОГО ПРИЙНЯТО ДО ПАРТІЇ

Як вертавсь Терновий додому
Після перших партійних зборів,
Вийшло
 сину його малому
Першим стрітись йому
 серед двору.

Він на руки його, вихрастого,
Взяв засмаглого,
 взяв лобастого,
Та й до сонця ледь не підкинув:
— Ех, скоріш підростай, мій сину!

Потім він, як годиться, дружині
Про радість свою
 повідав,
Потім вийшов,
 щоб ще до зміни
До дружка завітать,
 до сусіда.

Сонце —
 й те у цей день по-новому
Усміхалося Терновому.
Бо подумати тільки — партія!

Честі й гордості скільки — партія!
Все велике, що в світі зроблено,
Все найкраще, чим землю оздоблено,
І шляхи, що до щастя
вказано —
Все із партією
пов'язано!

Ще б зустріти
товариша Сталіна —
І бригадою,
чи самому —
Все, чим серце шахтарське запалено,
Задушевно повідать йому!
І сказати:
«Товаришу Сталін!
Труд шахтарський
давно я люблю,
Не хвалюсь,
а зробив немало,
Та ще більше стократ
зроблю!
Я не звик розкидатися словом —
Вся шахтарська хай скаже сім'я...

Перед кожним рекордом новим,
З Вами раджуся в думці я...

Нині в мене велике свято!
Не сказать, скільки сили в душі...
Буду партії вірним солдатом!
Я
і всі мої товариші!»

9. ПОНАДПЛАНОВИЙ ЕШЕЛОН

Паровозу

подих

гарячий...

З-над чорного краю труби

Клапті пари

зриваються,

наче

Білі

легкі голуби...

На важких антрацитових грудях

Сонячних променів гра.

Почесний шахтар Маруда

Схвильовано каже:

— Пора!

І мовить напутнє слово

Комбайнер Порохня Антон,

І ось до відправки готовий

Понадплановий

ешелон.

Довго оплесків світла злива,

Налетівши раптово,

шумить,

Насталює в серці
цей клич...

Хай вкарбується в пам'ять навіки
Мужня строгість

оцих облич,
Ці шахтарські прості мундири,
Схожі

на одяг бійців,
Заклопотані ці,
без міри

Добрі погляди
матерів,

І оце пахкотіння гаряче
Паровозу в останню хвилину,
І ці клапті пари,

що наче
Зграйка легка
голубина...

Ешелон вирушає,
і вітер

Враз
ввірвався
з недальніх яруг,

І летять на вугілля квіти,
Кинуті

сотнями
рук:
Мов червоними й синіми

вогниками
На платформах
зайнявсь антрацит
І — чи то пластівцями вогкими

Біла пара
 застлала світ,
Чи то, може, сльоза
 неждана
Затуманила очі на мить...

Рідна земле моя кохана,
Інакше
 не варто
 жити!

Тільки так,
Для твого щастя,
Творити,
Жити.

ЗЕМЛЯ
МОЛОДОСТІ

МИ — ЛЕНІНЦІ

У різний час ми входили в життя:
Під шум машин, під мін глухе виття.
І в кожного — хрещення бойове
Повік у серці, в пам'яті живе:
Нам всім було —
 в тайзі, в пургу лиху,
Біля станка
 й на фронтівім шляху —
Мов батьківське благословення в путь:
— Товариші!
Вас ленінцями звать!

— Нас ленінцями звать, товариші!..
І — крила виростали у душі.
В полях і на вершинах ристувань
Ми щонайвищих норм долали грань.
Підводились в атаку — в дощ і сніг —
І ворог нас нічим спинить не міг,
Бо в дні труда і в битви грізний час
Був Ленін з нами, Сталін був між нас!

О, правда Ленінська в віках жива,
Натхненні й мудрі Сталіна слова!

Ми брали з бою
 й зводимо
 міста,
У нашій праці — щастя вироста,
І в ній — а не в далекій далині —
Живуть вже перші комунізму дні!

Ми неоцінний скарб несем в душі:
Нас лєнінцями звать, товариші!
І це ім'я — величний, гордий стяг,
Що зводить, кличе до нових звитяг!
Воно мені, товаришу, й тобі
Велить невтомним бути в боротьбі!

Вітчизні — наші сили молоді!
Її цвітіння — в нашому труді!
Копри підносимо в синю висоту,
Ростім в полях пшеницю золоту,
Нехай в степах коріняться ліси
І в небо рвуться світлі корпуси,

Натхненням хай серця у нас горять,
Щоб з кожним днем — нових висот сягати,
Щоб гідними цього наймення бути!

Хай все життя нас лєнінцями звать!

КОМСОМОЛЬСЬКИЙ КВИТОК

Душі юнацької тепло
Поміж листків оцих жило.
І кров текла в недавні дні
У ці пробоїни крізні...

Стою, і тягнеться рука
До комсомольського квитка:
Такий і мій —
 як цей квиток,
Що кров'ю воїна промок...

І в пам'яті встає Москва,
Широких площ ріка жива...
Білява дівчина в цю мить
На парті Зоїній сидить...

Ось мій і твій окопний брат —
По вулиці іде солдат.
І запитай, можливо, з ним
У взводнім бліндажі одним
У зиму ту Матросов жив,
Можливо, з ним він хліб ділив,
В останню, може, ніч — хтозна —
Вкривала їх шинель одна?..

Як в пісні — поруч бій і труд
Живуть у величі споруд.
І вічна в єдності стремління
Велика дружба поколінь,
Проходять поруч, як живі,
Олег і Ганна Кошові...

Любов одна й мета одна
Із ними, друзі, нас єдна.
В містах і селах осяйних
«Аврори» залп іще не стих,
А вже встає, зігрівши світ,
Зоря комуністичних літ...

І даль — не даль, і час — не час,
Бо устають мільйони нас,
Бо хто загинув у бою,
Нам мрію передав свою,
Щоб жить між нами, з нами йти
До перемоги, до мети!

О, комсомольський мій квіток!
Веди вперед, спрямовуй крок,
Зови і направляй мене
На сонце Партії ясне!
Вождю

на вірність в боротьбі
Я присягаю на тобі!

ВЕСНА

Знову серцю в грудях мало місця...
Кожну мить прискорюючи крок,
Йде весна по місту, й свіже листя
Б'є зеленим полум'ям з бруньок.

Йде весна, в садах пухнасті віти
Поверта до сонця, до тепла.
Друже мій, можливо, ти помітив,
Як вона й коли вона прийшла?

...Кажуть, вийшла дівчина з заводу,
Після зміни вийшла в сім годин,
Кажуть, на її чудову вроду
Задивлявсь прохожий не один.

Видно — щастя, сповнивши по вінця
Серце їй, лилося через край.
Бачили: стояла на зупинці,
Потім сіла у тісний трамвай...

Невідомо, що вона хотіла
Розглядіти крізь промерзле скло?
Бачили: на хвильку притулила
До морозних віт ясне чоло.

А обличчя юністю пашіло,
І від цього світла і тепла
На мохнатій шибці заясніла
Озерцем проталинка мала...

І в вагоні стало враз тепліше,
І трамвай по вулицях за тим
Мчав і мчав всю ніч, зимову тишу
Дзеленчанням будячи дзвінким.

Ширшала проталина... А стужа,
Що могла вже вдіяти вона?

І, можливо, саме з цього, друже,
В нашім краї почалась весна...

Кажуть, десь у степовій артілі
Йшов до кузні на зорі коваль.
Глянув із горбка: замети білі
Хвилями гойдають сіру даль.

Кузня — ніби човен серед моря —
Тільки й того, що навкруг шляхи...
А коваль весною снів, говорять,
І наліг з підручним на міхи.

Потім вдарив молот в сталь напругу,
Й розігнавши дзвоном ранню тиш,
Довго сповіщав на всю округу
Про своє народження леміш.

І звичайно, —
гартувать по тому
Той леміш коваль поклав у сніг,

І струмок на схилі на крутому
Борозною першою проліг.

І навкруг замети — ніби соти —
Мед-водою сповнилися враз.
А струмки —
один... десятій... сотій...

Так весна, говорять, почалась.

Люди кажуть: на світанні в поле
Вийшла Героїня-ланкова.
Край дороги на дерева голі
Впала і зависла синява.

За рікою спали мертві луки.
Брів туман з недалнього села.
Дівчина в свої смагляві руки
Грудку розволожену взяла.

Видно, в грудці тій була зернина,
І, відчувши трепетне тепло,
Ожила вона, і за хвилину
Перше народилося стебло...

Дівчина лишила грудку в полі
І побігла кликати подруг.
А від тої грудки на роздоллі —
Зелень розпросторилась навкруг...

І проснулись край дороги клени,
Розшумівся, завітчався луг.
Потім полем полум'я зелене
Докотилось до глухих яруг.

Прошуміло лісом, степ безкрай
Полонило, обняло сповна...

Люди кажуть — з цього в нашім краї,
Саме з цього почалась весна.

Люди кажуть...

Обійди півсвіта —
Де легенд початок і кінець?
Сонце в небо устає, зігріте
Жаром наших молодих сердець.

Люди кажуть — люди правду знають:
Хто ж закони стверджує нові?
Весни понад світом піднімають
Наші ковалі і ланкові.
Це ж заводи наші, наші домни
В лютому розтоплюють сніги...

Рідні, невсипущі і невтомні,
Побратими, друзі дорогі!
Ми йдемо, одним стремлінням злиті,
Сталінським запалені вогнем,
І весні оцій буяти в світі,
Поки ми працюєм і живем,
Поки у труді не знаєм втоми,
Комунізму, щастя ковалі!
Ми ж — могутні,
ми — безсмертні!
В цьому
Щастя всіх народів на землі!

НАШ АГРОНОМ

Під валянці стеляться свіжим сніжком
Дороги зимової гони,
Де Надя Пилипівна, наш агроном,
Світанком іде до району.

Дарма,
порівнявшись в путі,
водії

Свої зупиняють машини,
Даремно запрошують хлопці її
У кузов сідять, чи в кабінку.

Вона посміхнеться, махне рукавом:
— Спасибі, дійду вже поволі...

Надія Пилипівна, наш агроном,
Помріяти любить у полі...

Навколо січнева завія шумить,
Круті намітає пороги.
Ось велетень-стовп, мов спинився на мить
В заметі спочить край дороги.

Він шапку мохнату надів набакир,
(Чи вітром набік її збило...)

По обрій — аж ген скільки схоплює зір —
Брати його

шлях обступили,

До лісу розбурханим морем бредуть,
Над річкою стали, на кручі,
Ім — видно — над краєм усім

натягнуть

Наказано

струни співучі.

Дарма, що замети — неначе стоги
Навколо нагорнуті білі,—
Вже мариться:

вийшли електроплуги,

Сівалки виходять на ріллі.

Дарма, що яруги заковані сном

І липи над озером голі...

Надія Пилипівна, наш агроном,
Помріяти любить у полі.

Ще поле снігами пливе в далечінь,
Вогнем виграє синюватим,

Ще там, де посіяно буде ячмінь,

Щити поправляють дівчата,

А видно з усього — надходить весна,

Гаряча пора наступає:

У клубі народ гомонить допізна,

У мудрі науки вникає,

І в хаті у кожній з книжками в руках

Сидять старики й молодіці...

І навіть мороз уночі на шибках

Гіллясту малює пшеницю...

А що там на обрії?
Сніг на горбах,
Чи срібні весняні хмарини?
Чи справді гримить там,
чи то по мостах
Вантажні проходять машини?

Ось трактор попахує синім димком
Поважно і хазяйновито:
— Міркую, що в поле пора, агроном,
Чи скоро накажете вийти?

...То низом біжить, то зника за горбком
Зимова дорога безкрая,
Де Надя Пилипівна, наш агроном,
З світанням в район поспішає.

І сніг їй під ноги покійно ляга,
І навіть скрипіти боїться,
Бо з серця дівочого
може снага
Гарячим промінням пробиться...

І ліс, прокидаючись тихо від сну,
Закляклі випростує віти.
А сонце крутіш поверта на весну,
Стрімкіше іде до зеніту.

БЕРЕЗНЕВИЙ ВІТЕР

Ах, нікого так я не люблю,
як вітра вітровіння,
його шляхя, його боління
і землю,
землю свою.

П. Тичина

Оцей веселий березневий
Широкий вітер гомінкий!
Він розбудив нараз дерева,
Погнав по вулицях струмки...

Усім заволодівши містом,
Він душі полонив усі,
Наснився солов'їним свистом,
Гінкою вишнею в росі;

І вже ти мариш мрійним садом,
Духмяним вечором ясним,
Травневим світлим зорепадом,
Дощем навальним і рясним...

І вже ти бачиш: ген у полі
Янтарне жито підвелось,
І вже ти бачиш: на роздоллі
Каховське море розлилось...

Шумлять над берегом дерева...
Як швидко в ріст пішли дубки!

Оцей веселий березневий
Широкий вітер гомінкий!

Буянням радісним налитий,
Я відчуваю кожна мить:
Усе, що завтра мав зробити, —
Сьогодні можу я зробити!..

Яка в нім сила непочата!
Які скипають в нім пісні!

Ідуть, всміхаються дівчата...
Мені?

Та й що як не мені!
Вони радіють дню, роботі
І золотим своїм рукам.
Гудок дзвенить на чистій ноті
У тон схвильованим серцям.
(Вони в дівчат натхненням повні,
Як сяйвом сонця, день в маю...).

По молодості невгамовній
Моїх сестер я пізнаю,
По тому, як у душах

кличним

Чуттям відлунює одним
Цей вітер березня ліричний
Над нашим краєм молодим.

НА РОЗ'ЇЗДІ

Роз'їзд в краю лісовім.
Гудком тишину прорвавши,
Поїзд спинився на нім,
На хвилинку, як завше.

Цікаві — плече в плече —
Збились круг нього дерева.
Світання — немов тече
Ріка понад ним рожева.

Юнак нахиливсь до речей,
А, може, вклонився в пояс.
А в матері сльози з очей:
Хоч трішки б постояв ще поїзд!

Хоч звикнути дав би їй час!
Учора ж немов — як згадає —
Бігав хлопчиськом — і враз
Вже виріс, уже від'їжджає...

Це ждуть його скільки літ!..
Хіба ж молоді розуміють?
А скоро і тут, у селі,
Мабуть, інститут відкриють.

До синового плеча
Припала, сльози не втерши.
А збоку стоїть дівча
І задрить — напевне, уперше.

Їй теж бо віднині ждуть...
І радісно їй і тривожно...
А тільки про це сказати
Хіба при матері можна?

І поїзд рушає у рань,
І в дзвоні його могутнім
Чути за смутком прощань
Зустрічей радість майбутню.

КОХАННЯ

Сонце й синь —
 глибина неозора.
Місто —
 сяйвом сліпучим
 залите.

Аж дивуюсь:
 які простори

Можуть очі мої
 вмістити!
Крізь оці-от краплинки-зіниці
Увіходять у серце навіки
І сріблясті хмарки-мандрівниці,
І проспектів схвильовані ріки,
І Дніпра течія волошкова,
Арка мосту над ним
 переможна,
І у місті кожна обнова,
І коханої
 порух
 кожний.

Я дивуюся — місця скільки
У моєму серці малому,

Коли всі — до найменшої гілки —
Мов зібрались
сади у ньому,
Коли в днину оцю погожу
Умістити в собі воно в силі
Те, про що я словами не можу
Розповісти дівчині милій.

Я не вірю —
то видумка й годі,
Ніби кров
не завжди вирує,
Ніби втома
існує в природі,
Ніби спокій
для серця існує!
В мене м'язи тверді і дужі,
Я на силу й завзяття багатий,
Я й хвилини
оком байдужим
Не міг би
цей світ оглядати —
Молоду мою землю прекрасну
У труді,
в будівничім розгоні!

Жаль, не можна бути одночасно
У Каховці
й на Волго-Доні,
В Сталінград водить пароплави,
І встигати в свій цех
на зміну...

НА ТІЙ ВУЛИЦІ

Була звичайна вулиця,
Проста, без жодних див,
Мене ж немов за руку хтось
Щодня туди водив.

Жила хороша дівчина
В хатині за містком,
Росли зелені пагінці
У неї під вікном.

Мені лише сімнадцятий
Ішов об тій порі,
Вона ж здавалась старшою
Років на два чи три.

Я часто зустрічав її,
Та підійти не смів,
А, трапилося, глянула
На мене із-під брів,

То я одразу знітився,
І спалахнув лицем,
І, певне, що я видавсь їй
Зеленим пагінцем.

... І знов на ту вулицю
Я випадком забрів.
Дитячий сміх доноситься
З дворів та із садків...

І повійнуло спогадом,
Далеким давнім сном:
Жила хороша дівчина
Тут близько, за містком

Я часто тут ходив колись
В одну весну мою,
А тільки я цю вулицю
Взнаю і не визнаю:

Завод сіяє вікнами
На давнім пустирі,
Димок легкою хмаркою
Завис на димарі.

Будинки вгору вирости,
На повний встали зріст,
І не місток минаю я,
А над каналом—міст.

У вікнах дому нового
Веселі промінці...
Ось підлітками-кленами
Стоять ті пагінці,

А ось... в малого хлопчика
Сміються із-під брів
Ті очі, що колись у них
Я глянути не смів...

І щось із серцем діється,
А що — не розберу...
Немов хорошу пісеньку
Я пригадав стару,

Хорошу, світлу, сонячну,
І трішечки сумну...
І — наче знов сімнадцяту
Стрічаю я весну,

І сниться їй манить здалека,
І кличе знов і знов,
Незнана, нерозгадана,
Незвідана любов...

Дзвенить та давня пісенька
Без туги, без жалю.
У мене вже дружина є,
І я її люблю,

Та хороше, що пам'яттю
Наділено серця,
І що — не має молодість
Ні краю, ні кінця!

* * *

Дощ над містом. Весняний, перший.
Блискавка в небі хмари зшива.
Віття над тротуаром простерши,
Бавляться краплями
Дерева.
Машина за рогом

 сигналить глухо.

Та як тут сурмити у мить таку:
Вулиця вся зачаровано слуха
Першого грому промову палку.

Йду і радію дитини незгірше,
Всім посміхаюсь, кого б не зустрів:
Усі прохожі складають вірші,
Славлячи радість весняних днів.

В нас бо не тільки поети співучі...
Пісня у кожному серці жива:
Ген піднімається муляр до тучі —
І в нього, і в тебе душа співа.

На пристані

 тепла хвиля дніпрова

Голубить невтомних буксирів борти.

Пішов пароплав
на Каховську будову.
Й мов пісні, йому наказали:
— Лети!
Встає, палацами сяє Хрещатик,
Ген баштові крани,
де був пустир...
Це — вулиця
і епопеї початок,
Поема про творчість,
і дума про мир.

Добре у нас творити поету:
Ходиш, як в пісні, живеш між пісень.
Можна сягнути найвищого злету,
Впившись найвищого з вищих натхнень.
Дихай же ним на повні груди,
Вірш напиши — і щоб вік хвилював!
Співай про Комуни —
нема і не буде
Величніших тем у світі
і справ!

Нею народжено те прекрасне,
Те необхідне, важливе й просте
Слово, що раз загориться й не гасне,
Слово, що в серці дерзанням росте,
Слово, що, крила світлі простерши,
Лине і кличе у завтрашній день!

Дощ над містом. Весняний. Перший.
Дощ співучий
Над краєм пісень.

РОДИЧІ

Мину місток і залізницю
І шляхом всніженим піду
В Пилипівку, чи в Єжевицю,
Або в Червону Слободу.

В оцій чи, може, в тій хатині
Колись постоем я стояв?..
...Зайти б туди на хвильку нині,
Я так давно там не бував...

Впізнають? Час минув чималий...
Та дуже б взнати я хотів,
Чи мати по війні діждала
Своїх синів, своїх зятів?

Узнать про все, і в кожному домі,
Бо на усій моїй землі
Мені усюди всі знайомі
У щонайдальшому селі.

Та й чи забудуться до смерті
Жінки старі, що уночі
Онучі прали нам протерті
І сушили чоботи в печі?..

Зайти б до всіх, спитать про справи,
Про урожай та трудодні —
Про це як родич маю право
Розпитувати у рідні.

Пройти б простори несходимі
По Волзі, Дону, на Дніпрі —
Усюди друзі — побратими,
Батьки, і сестри, й матері.

Усім по слову — рік писати...
Та дружбі — замалі листи.
Її — серцями відчувати,
В серцях довіку берегти.

НОВОСІЛЛЯ

(з М. Танка)

Ще ганок теслі не кінчили,
А вже, діждавши щасну мить,
З землянки в хату скарб носили
І пробували, як звучить
Сосновий зруб від легкокрилих
Пісень та видзвону підків,
Від дружніх тостів та смичків.
Перевіряли тягу печі,
І потім, вже для повноти,
На смолянім корчі спекти
Дарунок брались для малечі.
Але на славу вдався зруб,
Він склав екзамен на відмінно,
Хоч голосила в сотні труб
Крута зимова хуртовина,
Хоч намагався неборак —
Мороз на повну силу й щирість.
Він в дім ввійти не зміг ніяк,
Той — мов з суцільних сосен виріс.
Коли ж із-за стола артіль
Звелась вночі і вийшла з хати,
І в тишині солдатська мати
Дітей поклала на постіль,

Приснився дивний сон малим:
В шинелі хтось, як рідний тато,
Зайшов, сів на ослін, затим
Став лагідно у них питати
Про їх життя-буття, про дім,
Про клопоти та про науку.
Коли ж він на прощання їм
Простяг ласкаво й тепло руку,
Пізнали діти, хто гостив,
Той образ дорогий пізнали:
Його на бойовій медалі,
На серці батько їх носив.

ЛЬВІВ

В надвечір'я ти сяєш вогнями,
На світанні шумиш садами,
На світанні, високі й кличні,
Над тобою гудки величні.

А людей — наче повінь весняна
На твоїх вулицях і майданах...

Хто свіжі сили в тебе влив,
Підняв, підніс і окрилив,
Чудовий Львів?

На панелях — що плитка — то й клавіш.

І здається: ось ногу поставиш,
І минуле твоє однотонним

Відгукнеться кайданним дзвоном...

Можуть мури старі розповісти,
Скільки горя і лиха зніс ти.

Як довго ти в неволі жив,
Як ти коритись не хотів,
Незборний Львів!

Знаю — постріли небо кололи,

Знаю — кров на камінні холола,

Коли, сповнений гніву по вінця,

Заливав ти майдан Бернардинців.

Та не марно надію нетлінну

Ти плекав на Радянську Країну.

Полки на поміч Сталін вів,
Щоб ти устав, щоб ти ожив,
Наш рідний Львів!

У блакиті ясній, вересневій,
Кучеряві полощеш дерева.
Дерзновенний стоїш і величний,
Сімсотрічний і десятирічний.
Молодими своїми руками
Зводиш стіни і тешеш камінь.
І в поля від міської брами
Молодими ідеш вулицями.

Ти помолодшав і змужнів,
Піснями сповнився й розцвів,
Весняний Львів!

Жить в свободі тобі, у мирі!
Чуєш, голос Москви в ефірі!
Над тобою, промінням омитим,
І над всім він лунає світом.
Буть багатим тобі і щасливим,
Буйно й рясно цвісти твоїм нивам,
Бо навіки Москва запоруку —
Рідну, братню дала тобі руку.

У цім — твій ріст і сил приплив,
Твоє натхнення, твій порив,
Радянський Львів!

КИЇВ ВЕСНЯНИЙ

На озерах весняних майданів,
По протоках вулиць безкраїх,
Повз ряди прибережних каштанів
Кораблями плывуть трамваї.

Схожа з шовком зеленим травиця,
Схожі з горами-хвилями парки,
І, як завше,
 на блискавицю
Схожий вогник
 електрозварки.

А у скверику,
 ген, на доріжках,
Мов качата малі
 на лузі,—
Може, вперше на власних ніжках
Ходять повагом
 карапузи.

Знов, як вже повелось роками, —
Хоч, мабуть, і в читальні не тісно —
В Ботанічному —
 студенти з книжками:
Сполучають з приємним корисне.

Покропив мимохідь тротуари
Дощ, настоєний на бензині.
А тепер

а чи з даху, чи з хмари
Звис маляр у своїй корзині.

Він у вуса всміхається хитро
І мудрує щось

над стіною,
Взявши з неба,
немов з палітри,

Фарбу
щіткою голубою...

Все знайоме, і мов — незнане,
Рідний Києве мій весінній!
Як в саду, з-за високих парканів
Виростають будівель стіни.

Все співає в нестримному леті,
Все дзвенить у кипучому русі,
Все весняне — студенти й поети,
Дошкільнята й старі бабусі,
Посивілі мужі науки
І смагляві, як май, робітниці...

Був би велетнем —

я б на руки

На хвилинку підняв столицю
І, обличчям занурившись в листя,
В ці майдани, в сади безбережні,
Притулив би до серця —

й на місце

Знов поставив би
обережно...

* * *

Сьогодні, повертаючись з роботи,
Зайшов я в сад. Його ми посадили
Три роки тому. (Гуртожитку цього
Тоді іще й на плані не було).

Я пригадав, як ми сюди з заводу
Приходили гуртом після роботи,
Як важко з-під завалів, з-під руїни
За кроком відвойовували крок.

Ми в вихідний за тим копали ями
І обережно саджанці тендітні
Руками загрубілими носили —
Боялись, як би їх не почавить...

І ось ці деревця попідростали.
Подивися — вони достоту схожі
На підлітків, що випнулися вгору,
Ще трохи вузькуваті у плечах.

Немов метеликів зелені крильця,
Тремтять листки на неспокійних гілках.
Ще тільки квітень, і зростання буйне
Для них майбутнє певне та близьке.

...У вікнах гуртожитку вже світилось,
То, видно, поверталась наша зміна.
А на заводі починалась третя,
І над котельним вибухнув гудок.

І я, дивуючись, дививсь на руки.
Чого не зміг би ними я зробити?
Від полюса до полюса дорогу,
І ту — сказати лиш: «треба» — й прокладу.

Збудую місто — всі казки побліднуть!
В пісках нову прокласти річку?
— Можу!
І скільки рук таких в моїй країні! —
Я аж спинивсь — бо захопило дух.

Десь грав оркестр у місті, і в повітрі
Тремтів вечірніх вулиць дзвін і гомін.
«...Единым человекьим общежитьем...» —
Донесло з гучномовця звіддалік.

І вітер бив мені в обличчя свіжий,
І пахнув сад великою весною,
І я побачив у квітінні буйнім
Красу налитих соками плодів.

НІЗАМІ

Народжене генієм слово кордонів не зна
на землі.
... Стелилися морем безкраїм степи
половецькі в імлі,
Та вірю я — голос Бояна, мов сурем
немовчні громи,
З далеких полів подніпрянських
Долинув у край Нізамі,
І слухав його Нізамі.

Народжене генієм слово не знає у часі межі.
... Між ними, мов гори скелясті,
століть височіли кряжі,
Та вірю я: Пушкін тут слухав у тиші
підхмарній німій
Не дальній відгомін потоків,
А пісню дзвінку Нізамі,
Безсмертні пісні Нізамі.

Народжене генієм слово не гасне,
не меркне в віках.
Народами в дружбі єдиній братерський
прокладено шлях,

З ВИСОКИХ РИШТУВАНЬ

Ми в ці дні вивершуємо стіни,
І працюємо тепер вгорі.
З риштувань високих видний нині
Дитсадок в сусідньому дворі.

Там дівчатка й хлопчаки вихрасті
(Цілий день дзвенять їх голоси)
На піску, під деревом,
 смугасті
З кубиків виводять корпуси.

Зійдуться у гомінливім колі,
Потім знову — до будов своїх...
Скільки діла в нас, а мимоволі
Поглядаєм раз у раз на них.

Дош пройшов, — і знаєм: гатять річку,
Глянем — вже і «Дніпрогес» звели...
Це ж і ми у першу п'ятирічку
Отакими, як вони, були...

Теж копали шахти на городі
Од зорі, бувало, до зорі...
Скільки тих палаців та заводів
Збудували ми об тій порі!

Це тому в боях
 безсмертні тричі
Під вогнем проходили бійці,
Що зростали ми — як будівничі,
Що виховувались — як творці.

... Днів прийдешніх діячі і свідки —
(В них нам воскресати знов і знов) —
Виростають діти—однолітки
Наших планів і новобудов.

Виростають дужі, ясночолі
Трудолюби з вогником в очах...
Ми їх згодом стрінемо у полі,
На заводах, в шахтах, у містах...

Цілий день у хлопців мимоволі
Посмішки блукають на устах...

ПІЛОТУ

Ти знов сьогодні, друже мій,
В ясній безодні голубій.
І знов мені згадалися давні
Та в пам'яті незгасні дні:
...Шумлять, дзвенять кубанські плавні,
Десь море грає вдалині...
Ти, певне, бачиш ізгори:
Окопи заросли старі.
Я з них тобі на тлі заграв
Услід пілоткою махав:
— Догонь,— гукав я,— круків злих,
Жени вогнем з блакиті їх
І знищуй їх!

Гудуть у небі літаки...
Ти бачиш, друже, день який!
Які розкинулись простори
Під зоряним твоїм крилом!
Усі багатства неозорі
Тут нашим створені трудом.
Трудом творців — людей простих,
Їх рук невтомних золотих.
Крильми прикрій надійно їх,—

Лети і швидше, й дальше всіх,
І вище всіх!

Всім труменам наперекір
Будуєм щастя ми і мир.
— Хай дім росте, хай стигне колос! —
Говорим ми, і чує світ
Наш впевнений і дужий голос.
В політ, пілоте мій, в політ!
Є друзі в нас на всій землі,
Зоря на срібному крилі
Горить надією для них.
Лети ж і швидше, й дальше всіх,
І вище всіх!

Нам рідний Сталін крила дав,
Він нас навчив, загартував.
Нас Партія дерзати кличе,
І, як один, — за нею ми!
Ми край свій у труді звеличим,
В бою ж — прикриємо грудьми
Оці лани, заводи ці,
В дитини щастя на лиці,
І радість сіл і міст ясних!

Летім же швидше, й дальше всіх,
І вище всіх!

З М І С Т

	Стор.
Товаришеві Сталіну	3

СВІТОЧ МИРУ

Майбутнє за нами	7
Підписуючи Відозву	10
Пісня про Україну	13
Сонця життєдайного брата	15
Комсомольск на Волзі	18
Мотористи	20
Кузьмич	23
У Каховку!	26
Колосок	29
Бригадний комісар	31
Новорічне	34
Присяга	36

В ЛУТУГІНІ

1. Заспів	41
2. У комбайнській лаві	44
3. Механік сонця	48
4. Інтерв'ю Дмитра Маруди	51
5. Дівчина Галина	55
6. Федір Грицаєнко	57
7. Карта Кореї	61
8. Тернового прийнято до партії	64
9. Понадплановий ешелон	67

ЗЕМЛЯ МОЛОДОСТІ

Ми — Ленінці	73
Комсомольський квіток	75
Весна	77
Наш агроном	81
Березневий вітер	84
На роз'їзді	86
Кохання	88
На тій вулиці	91
Дощ над містом	94
Родичі	96
Новосілля (з М. Танка)	98
Львів	100
Київ весняний	102
Сьогодні, повертаючись з роботи	104
Нізамі	106
З високих риштувань	108
Пілоту	110

Редактор *Ив. Гончаренко*
Художник *И. Гринблат*
Техредактор *О. Соколов*
Коректор *А. Иваненко*

Н. Тихий. Строители. Стихи
(на украинском языке)

БФ 02058. Здано на виробництво 28/I 1952 р. Підписано до друку 25/IV 1952 р. Папір $70 \times 92 \frac{1}{2} = 1 \frac{13}{16}$ паперових, 4,24 друк. арк. 3,6 обл.-вид. арк. Зам. № 368. Ціна 1 крб. 80 коп. Тираж 5000.

Номінал за прейскурантом 1952 р.

4-та друкарня Військвидаву ВМ СРСР.

673-4

1 крб. 80 к.

1952
T-461

Архівний примірник

арх
4